

Iisalmen reitin kalakannat ja kalavarat

Iisalmen reitin webinaarisarja 2020

Takkunen Timo

30.9.2020

Kalalajit

Luontaisia (Porovesi):

Ahven, hauki, härkäsimppu, järvitaimen, kiiski, kirjoeväsimppu, kivennuoliainen, kivisimppu, kuha, kuore, kymmenpiikki, lahna, made, muikku, pasuri, ruutana, salakka, siika, sorva, sulkava, suutari, särki, säyne

Istutettuja: ankerias, kirjolohi, peledsiika, karppi,
rapu

Runsaussuhteet Ylä-Savo (arvio)

- Kanta runsas
  - Särki, ahven, hauki, lahna

- Kohtalainen
  - Kuha, kuore

- Heikko
  - made, siika, muikku, taimen, harjus, rapu

Kalastolle tyypillistä

- Arvokkaita kalakantoja virtavesissä
- Vähäravinteisia järviä niukasti, siika, muikku
- Reheviä järviä runsaasti
  - kalaston tuotto suuri
  - lajilukumäärä kapea
  - kalaston biomassa korkea
  - särkikalojen osuus suuri

Kalastoon vaikuttavat tekijät

- Lajilukumäärää ja niiden osuuksia säätelee:
  - vesistön koko (tilavuus, syvyys)
  - etäisyydet valuma-alueella, (latvavesistö/keskusjärvet)
  - veden laatu
  - kalastus
- lisaalten reitin vesistöjen erityispiirteitä: järvet luontaisesti reheviä, matalia, perustuotanto korkea, vesi tummaa ja humuksista, pieni viipymä pitää happipitoisuutta yllä, ei happamuutta

Ihmisen toiminnan vaikutukset kalastoon:

- Hajakuormitus lisännyt rehevyyttä, tummuutta ja hienoainesta
- Ojitukset ja perkaukset hävittäneet tai heikentäneet luontaisia kalakantoja
- Suurin osa järvistä laskettu, mataluus ja umpeenkasvu
- Säännöstely ja vaellusesteet
- Kalastus valikoivaa, keskittyy petokaloihin,
- Istutukset, lisäarvoa pienvesiin,

Rikkajoen suisto ja Näläntöjärvi

Kalastomuutokset

- Särkikalakannat runsastuneet, rehevyys, kalastuksen väheneminen (lahna)
- Kuha palautunut viileän jakson (1960-70-l) jälkeen
  - erittäin voimakas lisääntymispotentiaali, suuri ravinnontarve, istutukset jouduttivat palautumista, harvoin enää tarpeellista
- Haukien koko kasvussa, kalastus vähenee
- Ahven, koko kasvaa, määrä vähenee, vesien tummuminen suosii kilpailijoita (kuha, särkikalat)
- Taimen ja harjuskannat palautuvat, kunnostukset, suojele
- Made vähenee ? Lämpeneminen, syvänteiden tila ??

Kalaston tilaluokituksia (vpd)

	Ekologinen luokka	Kalaston tilaluokitus
■ Kirmanjärvi	Tyydyttävä	Tyydyttävä
■ Niemisjärvi	Tyydyttävä	Erinomainen
■ Sulkavanjärvi	Tyydyttävä	Välttävä
■ Toiviaisjärvi	Välttävä	Välttävä
■ Lahnanen	Tyydyttävä	Tyydyttävä
■ Nerכוןjärvi	Tyydyttävä	Välttävä
■ Porovesi	Tyydyttävä	Välttävä
■ Haapajärvi	Tyydyttävä	Hyvä
■ Osmanginjärvi	Tyydyttävä	Tyydyttävä
■ Sukevanjärvi	Hyvä	Tyydyttävä
■ Kotvakkajoki	Erinomainen	Erinomainen
■ Luvejoki	Hyvä	Tyydyttävä
■ Rikkajoki	Hyvä	Tyydyttävä

Virtakutuiset lohikalat

- Arvokkaita pieniä virtavesikohteita
  - Vieremän reitti, Matkusjoki
- Mahdollisesti alkuperäisiä taimen- ja harjuskantoja
- Kannat paikallisia, tyypilliset vaelluskalojen syönnösalueet hyvin kaukana ja vaellusreitit haasteellisia
- Kalakannat eivät käytännössä kestä kalastusta
- Kunnostustarvetta ja kalastuksen säätelyä
- Perkaukset, ojitukset ja kiintoainekuormitus hävittivät taimenkantoja
- Velvoiteistutuksilla kotiutettu ja tuettu taimenkantoja

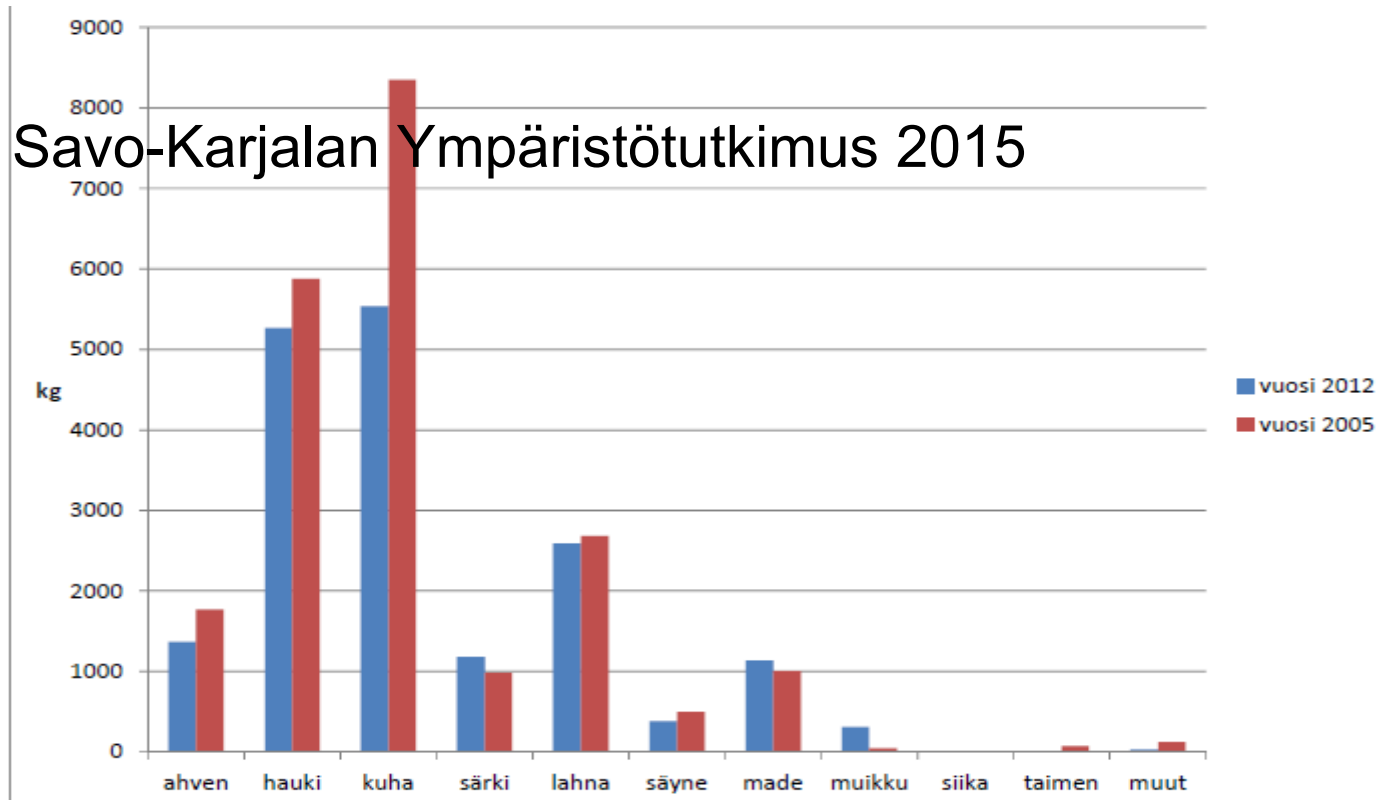
Rapu

- Arvokkaita jokirapukantoja useissa pienvesissä
- Rapurutto hävittänyt isojen järvien rapukannat
- Vieraslajiasetus kieltää täpläravun istutukset
- Ravunistutus aina luvanvaraista (ELY-keskus)
- Ravustuksen järjestäminen edellyttää erityistä huolellisuutta
- Potentiaalia rapukantojen kasvuun

Kalansaalis (esimerkki)

■ Savo-Karjalan Ympäristötutkimus 2015

Kuva 2. Kalastustiedustelun perusteella arvioitu eri lajien kokonaissaalis (kg) Porovedestä vuosina 2005 ja 2012

Kalojen istutukset 2019

	■ Ylä-Savon ka	Tavinsalmi-Kallaveden ka
■ Ankerias la	3 000	
■ Järvitaimen vk	7 188	
■ Järvitaimen 1v	3 100	
■ Kirjolohi 2v		989
■ Kuha 1k	52 754	22 817
■ Planktonsiika 1k	33 366	14 277
■ Rapu aik	2 025	
■ Järvisiika		4000

Kalavarojen hoidon periaatteet

- Kalastuksen säätelyllä turvataan kalojen lisääntyminen ja hyödynnetään kasvupotentiaali
- Tietoon perustuva suunnittelu ja seuranta
- Kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmat valmistuvat 2021 aikana
- Istutukset tarpeen, jos voidaan osoittaa niiden tuottavan lisäarvoa
  - siikaistutukset pienvesiin, taimenen kotiutusistutukset kunnostuskohteisiin
- Potentiaali: särkikalojen hyödynnettävä biomassa huomattavan suuri, särkikalojen pyynti lisää muun kalaston tuottoa, arvoa ja kalastusmahdollisuuksia

